

1944, august 29. Bratislava. — Telegram čís. 1307 nemeckého vyslanca Ludina Zahraničnému úradu v Berlíne s vylíčením vojensko-politických udalostí na Slovensku 29. augusta 1944.

Tajná ríšska vec.

Dodatkom k práve ukončenému telefonickému rozhovoru hlásim: Ružomberok, Turč. Sv. Martin, Vrútky, pravdepodobne aj Poprad v rukách partizánov. O Žilinu, kde sa bránia slabé nemecké sily a jednotky Hlinkovej gardy, sa toho času bojuje. Slovenská jednotka sa pripojila k partizánom a je s nimi zajedno. Podľa oznámenia dr. Tisu má viesť partizánske hnutie údajne ruský generál z Ružomberka. Každú noc zhadzovanie osôb a materiálu na partizánskom území. Predbežne v podstate sabotáže na železničných tratiach a stavbách a teror v závodoch proti ríšskym a slovenským Nemcom.

Na trati Ružomberok—Žilina boli rôznym spôsobom zastavované vlaky, Nemcov vyvliekli a údajne zastrelili.

Nemecký generál podnikol protiopatrenia proti Žiline, podľa môjho názoru s príliš slabými silami.

Prichádzam práve od prezidenta z porady o tom, či sa má bratislavská posádka profylakticky odzbrojiť. Keďže podľa prehlásenia nemeckého generála sú na to k dispozícii len veľmi slabé sily, predbežne sa od toho upustilo. Štátny prezident však predsa navrhuje jedným úderom odzbrojiť celú slovenskú armádu, len čo budú k dispozícii dostatočné nemecké sily. Naliehavo sa prihovám za tento návrh a jeho skoré uskutočnenie.

Keďže sa rozširuje povest', že povstalecké hnutie slovenských oddielov vypuklo na rozkaz generála Čatloša, prehovorí Čatloš dnes večer do rozhlasu. Prejav napísal vyslanec Tido Gašpar. Na moje naliehavé odporúčanie vezme prezident Čatloša od dnešného večera do čestnej väzby. Predsa však nie je toho času nijaký platný podklad pre to, že je pod jednou strechou s prebhlíkmi.

Chovanie prezidenta je napriek pochopiteľne ťažkému vnútornému bremenu vzorné — vládu drží podľa môjho názoru rozhodne na uzde — je však veľmi ustrašený a nervózny. Z našej strany sa podniká v úzkej spolupráci s nemeckým generálom všetko, aby sme pôsobili uspokojujúco. Zatknutie židovských a šovinistických štváčov a ich odsun do ochranných pásiem plánované. Odsun ríšskych a slovenských Nemcov v rámci možností pripravený. Cesta pre utečencov z Tattier a z Horného Spiša cez Zakopané do Krakova. Prosím čo najrýchlejšie organizovať záchytnú organizáciu od Zakopaného. Cesta z Dolného Spiša cez Medzev do Košíc. S vyslanectvom v Budapešti a s nemeckým generálom v Maďarsku nadviazané spojenie, ktoré umožní prechod cez maďarské územie.

Generál Turanec toho času nezvestný. Možno zahynul pri náletoch, ktoré boli dnes na rôznych miestach Slovenska, alebo ho zadržali partizáni.

Ludin

SÚA Praha. Auswärtiges Amt Berlin (Zahraničný úrad Berlín), 20/372482—372484. Fotokópia úradného odpisu telegramu, určeného pre gen. Warlimonta (Hlavné veliteľstvo Wehrmachtu). (Z nemčiny preložila HT.)